## ALLAH’IN İSİM VE SIFATLARI

Mekkeli müşriklerin sonu gelmez eziyetleri karşısında Rahmet Peygamberi bir gece, her zaman yaptığı gibi yine Kâbe'nin yanı başına çökmüş, elini ve gönlünü Merhametliler Merhametlisine açmış, en güzel isimleri ile secde hâlinde O'na yakarıyordu:

—*Yâ Allah! Yâ Rahmân!*

Asla şikâyetçi olmadığı ve beddua etmediği müşrik kavmine karşı Allah'tan çıkar bir yol göstermesini; kendisi için değil, imanı şirke tercih eden bir avuç mümin için baskı ve eziyetlerin sona ermesini diliyordu. Ancak bu sırada hakkın, doğrunun ve tevhidin düşmanı bir müşrik, karanlıkta gizlendiği yerde Hz. Peygamber'in gönülden kopup gelen bu yakarışını dinlemekteydi. Üstelik duydukları karşısında son derece sevinmişti. Tevhid Elçisi'nin sözde açığını bulmuş, içine düştüğü çelişkiyi yüzüne vurma fırsatı yakalamıştı. Müşrik, sabah olur olmaz hemen yandaşlarına koştu ve akşam gördüklerini anlattı:

—Bakın bu adam ne diyor! Dün gece kulaklarımla duydum. Bizi bir tek ilâha kulluk etmeye çağıran Muhammed, kendisi hem Allah'a, hem de Rahmân adlı başka bir tanrıya dua ediyor. Bizim bildiğimiz Rahmân, tanrı olduğunu iddia eden Yemâmeli Müseylime isimli bir adamdır. Hani tek Allah dışında bütün taptıklarımız bâtıldı![1] Bu sözler üzerine Yüce Allah şu âyeti inzal buyurdu:

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ اَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْاَسْمَٓاءُ الْحُسْنٰى

***“De ki: İster Allah deyin, ister Rahmân deyin. Hangisini deseniz olur. Çünkü en güzel isimler O'nundur.”***[1]

İyiyi kötüyü, güzeli çirkini, elemi kederi hatta her tür tabiat hadisesini farklı bir güce ve tanrıya izafe eden müşrik alışkanlığı, bir ve tek ilâhın farklı isimleri olabileceğini düşünmüyor, düşünemiyordu. Onlar sadece atalarından kalma kör bir taklitle putları Allah'a ortak koşuyorlar ve bu düzmece tanrılara kendilerince isimler veriyorlardı; oysa bu isimler anlamsız, boş ve karşılıksızdı:

اِنْ هِيَ اِلَّٓا اَسْمَٓاءٌ سَمَّيْتُمُوهَٓا اَنْتُمْ وَاٰبَٓاؤُ۬كُمْ

***“Bu putlar sizin ve atalarınızın uydurduğu kuru isimlerden başka bir şey değildir.”***[2]

---

[1] İsrâ, 17/110.

Allâh, Rahmân ve Rahîm gibi isim ve sıfatlardan her birini farklı tanrılar şeklinde algılayıp bunları kendi putlarına izafe eden müşriklerin bu sapkınlıkları mübarek Elçi tarafından açıkça reddedildi. O (sav), müşriklerin savunduğu temel ilkeleri, putları, tanrıları, aracı tanrıları kısacası din ve inanç adına bildikleri ne varsa hepsini kökünden reddederek tevhidi, bildiğimiz bilmediğimiz bütün âlemlerin tek Melik'ine teslimiyeti tebliğ etti.

Müşriklerin bu temelsiz inanışlarını değiştirmek oldukça zordu. Zira insanı âlemlerin Rabbi olan tek Yaratıcı'ya ve O'nun yüce isimlerine karşı sorumlu hâle getirecek bu muazzam değişim, cesur bir yürek, hep O'na yol alan bir akıl ve Cemâl sahibinin cemâli karşısında eriyecek bir gönül istiyordu. Ancak bu konuda Allah Teâlâ da Peygamberini yalnız bırakmıyor, ilâhî vahiy vasıtasıyla gerçekleri insanlığın idrakine sunuyordu:

وَلِلّٰهِ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي اَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

***“En güzel isimler (el-esmâü'l-hüsnâ) Allah'ındır. O hâlde O'na o güzel isimlerle dua edin. O'nun isimleri hakkında gerçeği çarpıtanları bırakın. Onlar yapmakta olduklarının cezasına çarptırılacaklardır.”***[3]

اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ لَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى

***“Allah, kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayandır. En güzel isimler O'nundur.”***[4]

Böylece Allah Teâlâ kendisine bir, iki, üç değil, pek çok isimle yakarılabileceğine bizzat işaret ediyor, kendisini bunlarla tanıtıyor ve örnekler veriyordu.[6]

وَلِلّٰهِ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوهُ بِهَا

***“O'nun pek çok güzel ismi vardır. Bu isimlerle O'na dua edin.”***[5] buyururken Allah Teâlâ, kendisine ulaşmak isteyen samimi bir insan için pek çok yol olduğunu ama

---

[2] Necm, 53/23.
[3] A’râf, 7/180.
[4] Tâ-Hâ 20/8.
[5] A’râf, 7/180.

özellikle de her bir yolun kendisine çıktığını söylüyordu. İşte bu sebepledir ki, bize, nasıl dua etmemiz gerektiğini de yine kendisi öğretiyor ve

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

***"Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz."***[6] dememizi bekliyordu.

Kur'an'ın her âyetinde, Hz. Peygamber'in her hadisinde, bizzat lafızda veya lafzın hemen bir adım ilerisinde, mânanın dönüp dolaşıp kendisine geldiği, sözün anlatmakla bitiremediği, bitiremeyeceği isim ve sıfatların, bizi O'na ulaştıran bu yolların belli bir sayısı ve sınırı var mıdır? Kudreti, kemali ve hikmeti sınırsız olan bir varlığın isimleri doksan dokuz ile mi sınırlıdır? İslâm âlimlerinin çoğunluğuna göre doksan dokuz, en çoğa ve hatta belki sonsuzluğa delâlet eden bir rakamdır. Esasen Peygamberimiz bu rakamla Allah'ın isimlerine sınır biçmemekte; aksine, bunları saymakla bitiremezsiniz, demektedir.

Diğer taraftan Yüce Allah'ın isimlerini içeren hadis rivayetlerindeki rakamlar ve isimler de farklılık arz etmektedir. Örneğin altı temel hadis kaynağından birinin musannifi olan Tirmizî'nin listesinde[7] 99 isim bulunmakta ve bunlardan 25'i, İbn Mâce'nin listesinde[8] yer alan 100 isim içinde bulunmamaktadır. Aynı şekilde İbn Mâce'nin *Sünen* 'inde bulunduğu hâlde Tirmizî'nin *Câmi* 'inde bulunmayan 26 isim vardır.

İnsan O'nun zâtını göremez ama her bir ismi farklı bir yolla, farklı bir şekilde kendini insana hissettirir. Her sözünde, her işinde, her adımında O'nu arayan ve gönül gözüyle bakmasını bilen insan, her yerde ve her şeyde Rabbinin izlerini görür ve hisseder.[11]

O'nu hissettiğini izhar etmenin bir yolu da duadır. Zaten *"O'nun güzel isimleri vardır."* dedikten sonra, asıl mesajı da bize yine O verir: *"Öyleyse bu isimlerle O'na dua edin."* [12]

Cenâb-ı Hakk'ın her ismi, bir bütünün parçası olan ve insanın zihnindeki Allah tasavvurunu tamamlayan unsurlardan biridir. Veya bu isimler, bir okyanustan çıkıp bütün kâinata hayat verdikten sonra yine aynı yere dökülen sayısız ırmaklar gibidir. O'na yönelenler, ancak yolculuğa başlayınca sonsuzluğu fark eder, vuslat anını zamana ve rakamlara sığdıramayacaklarını anlarlar. Bunun içindir ki, bütün yolların

---

[6] Fâtiha, 1/5.
[7] Tirmizî, Deavât, 82.
[8] İbn Mâce, Dua, 10.

ve bütün yolculukların son noktası olan Allah, kendini kulunun anlayışına, idrakine bırakır ve Peygamberinin diliyle şöyle buyurur:

**أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِى بِى وَأَنَا مَعَهُ حِينَ يَذْكُرُنِى إِنْ ذَكَرَنِى فِى نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِى نَفْسِى وَإِنْ ذَكَرَنِى فِى مَلإٍ ذَكَرْتُهُ فِى مَلإٍ هُمْ خَيْرٌ مِنْهُمْ وَإِنْ تَقَرَّبَ مِنِّى شِبْرًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَىَّ ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ مِنْهُ بَاعًا وَإِنْ أَتَانِى يَمْشِى أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً**

*“...Kulum beni nasıl düşünüyorsa ben öyleyim. O beni anarken ben onunla beraberim. O beni kendi başına anarsa, ben de onu kendim anarım. O beni bir topluluk içinde anarsa, ben onu daha hayırlı bir topluluk içinde anarım. O bana bir karış yaklaşırsa, ben ona bir arşın yaklaşırım. O bana bir arşın yaklaşırsa, ben ona bir kulaç yaklaşırım. O bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak giderim.”*[9]

Allah (cc) ile yarattıkları arasında elçilik yapan Hz. Peygamber dahi O'nun bütün isimlerini bilmediğinin itirafıyla yapar duasını:

**أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ**

“*Allah'ım! Kendini isimlendirdiğin, yarattıklarına öğrettiğin, Kitab'ında indirdiğin ve insanlardan gizli tutarak sana has gayb ilminde saklamayı tercih ettiğin bütün isimlerinle yalvarıyorum sana...”*[10]

Şüphesiz başlı başına “**الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ**” *“Bir ibadettir dua.”*[11] “**الدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ**” *“Dua ibadetin özüdür.”*[12] Hatta belki ibadetlerin en büyüğü, en faziletlisidir. Zira ister gizli olsun ister açık, ister dilden dökülsün ister gönülden süzülsün, her çağrıya kulak veren, *“Her şeyi hakkıyla işiten”* [17] ile aracısız görüşmektir dua. Böyle olunca O'nu çeşitli isimleri ve vasıfları ile çağırmak da şüphesiz duaların en içteni, en samimisi olacaktır.

Bu samimiyetin karşılığını Hz. Peygamber (sav) şöyle açıklamıştır:

**إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةً إِلاَّ وَاحِدًا مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ**

---

[9] Müslim, Zikir, 2.
[10] İbn Hanbel, I, 392.
[11] Tirmizî, Deavât, 1.
[12] Tirmizî, Deavât, 1.

*"Allah'ın, yüzden bir eksik, doksan dokuz ismi vardır. Kim bu isimleri (öğrenip gereğiyle amel ederek) sayarsa cennete girer."*[13]

Hadiste geçen "ihsâ" fiili, sözlük anlamı itibariyle "saymak" anlamına gelse de, hadis âlimlerimizin ifade ettiği gibi, saymaktan maksat, Allah'ın isimlerini kuru kuruya okumak değil, bu isimlerin anlamlarını öğrenmek, bu isimlerle duada bulunmak ve bu isimlerin ihtiva ettiği ilâhî ahlâkın gereğiyle amel etmektir.

Allah'ın güzel isimleri hakkında *el-Maksadü'l-esnâ* adlı bir kitap kaleme alan İmam Gazâlî, esmâ-i hüsnâyı sadece okumak, dinlemek ya da anlamlarını öğrenmekle yetinenlerin bu isimlerden nasibinin son derece az olduğunu ifade etmiştir. Ona göre mümin, bu ilâhî sıfat ve isimlerin anlam ve içerikleriyle derunî hayatını mâmur etmeli ve bu isimlerde ifadesini bulan ilâhî ahlâk ile ahlâklanmalıdır.[14]

Allah'ın güzel isimlerini öğrenip saymanın bir adım ötesinde, o isimlerin tecellilerini ummak vardır. Kişi bu isimleri sayarken meselâ, "Ey ruhumun ve bedenimin gıdasını yaratıp veren Rezzâk!" dediği zaman bilir ve inanır ki, Allah onun rızkına kefildir. Bu rızık, vakti gelince kişiyi bulur, bunun kendisine ulaşmasını hiçbir kuvvet engelleyemez. Yine bilir ki, O, her sözünde olduğu gibi

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْاَرْضِ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ رِزْقُهَا

***"Yeryüzünde yürüyen her canlının rızkı Allah'a aittir."***[15] vaadinde de sadıktır. Hatta O'na karşı en büyük nankörlüğü yapanlar dahi rızkını bu ismin tecellisi ile elde eder:

لَيْسَ أَحَدٌ – أَوْ لَيْسَ شَىْءٌ – أَصْبَرَ عَلَى أَذًى سَمِعَهُ مِنَ اللَّهِ ، إِنَّهُمْ لَيَدْعُونَ لَهُ وَلَدًا ، وَإِنَّهُ لَيُعَافِيهِمْ وَيَرْزُقُهُمْ

*"Karşılaştığı veya işittiği bir eziyete karşı Allah kadar sabır gösteren bir başkası yoktur. Çünkü O, kendisinin oğlu olduğunu iddia edenlere bile afiyet verip onları rızıklandırır."*[16]

İşlediği büyük günahlara rağmen kişi, "Yâ Rahmân! Yâ Rahîm!" diyerek gönlünden rahmeti geçirir, o sınırsız rahmeti umar. Umduğunu bulamayacağını hiç düşünmez.

---

[13] Buhârî, Şürût, 18.
[14] Gazâlî, el-Maksadü'l-esnâ, s. 45.
[15] Hûd, 11/6.
[16] Buhârî, Edeb, 71.

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ اَسْرَفُوا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

***“Nefsine uyup haddi aşmış bile olsa, Allah'ın rahmetinden umut kesilmeyeceğini, Allah'ın bütün günahları bağışladığını, çünkü O'nun Gafûr ve Rahîm olduğunu”***[17] bilir.

Bu noktadan sonra insan ileriye doğru bir adım daha atabilir. Bu olgunluğa ulaşan insan için Mevlâ'nın bütün isimlerini öğrenmenin, bilip tanımanın, ezberleyip saymanın, umup beklemenin hayatta somut bir değişim meydana getirmesidir artık önemli olan. Müminden beklenen, Rabbinin isimleri üzerinde düşünüp, her birini anlayarak ilâhî ahlâktan nasibini alması ve bunu bireysel ve toplumsal yaşamına aktarmasıdır.

Rabbimiz, kendini tanıtırken aslında bizim nasıl olmamız gerektiğine işaret etmiyor mu? Bütün doğrularda, kemalde, hikmette ve güzelliklerde tecelli ederek, isimlerini kuvveden fiile, teoriden pratiğe, ilimden amele dönüştürmüyor mu? Öyleyse kuldan beklenen de O'nun isimlerini öğrenip benimsemesi ve bunu hayatına aksettirmesi değil mi?

Şu hâlde “Hazineleri her zaman dopdolu, vermekle bitmeyen nimetlerin sahibi, gece gündüz her zaman cömert olan, gökleri ve yeri yarattığı günden beri verip durmasına rağmen elindeki nimetlerden hiçbir şey eksilmeyen”,[23] “ellerini semaya kaldırıp açmış bir kulunu boş çevirmekten hoşlanmayıp bundan hayâ eden”[24] Allah, aslında bizlerin nasıl olması, nasıl davranması gerektiğine işarette bulunuyor ve âdeta diyor ki “*Siz de cömert olun; verebileceğinizin en iyisini en güzel şekilde verin.* ” İşte mutlak iyiliğin ölçüsü budur:

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ

**“*Çok sevdiğiniz mallarınızdan infakta bulunmadıkça asla iyiye ulaşamazsınız.* ”**[18]

Bu yüzden mutlak iyiyi tanıtırken Resûl-i Ekrem Cenâb-ı Hakk'ın bizden beklentisine de işaret ediyor:

إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ

---

[17] Zümer, 39/53

[18] Âl-i İmrân, 3/92.

*“Muhakkak ki Allah güzeldir, güzelliği sever...”*[19] Bir başka sözünde de buna ilâveten,

إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ كَرِيمٌ يُحِبُّ الْكَرَمَ جَوَادٌ يُحِبُّ الْجُودَ

*“Allah temizdir, temizliği sever; kerem sahibidir; keremi sever; cömerttir, cömertliği sever.”*[20] buyuruyor.

إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرِّفْقَ وَيُعْطِي عَلَى الرِّفْقِ مَا لَا يُعْطِي عَلَى الْعُنْفِ

*“Allah Refîk'tir; nezaketi, yumuşaklığı, kolaylığı, lütuf ve ihsanı, şefkat ve merhameti sever. Kaba saba bir tavır karşısında esirgediğini, nezaket ve yumuşaklık karşısında bol bol ihsan eder.”*[21]

Sevgili Peygamberimiz, Allah'ın sıfatlarını sıralarken bizlere şöyle bir mesaj vermektedir: Öyleyse siz de kendi aranızda, gücünüz el verdiğince yumuşak huylu olun; ilişkilerinizde karşılıklı nezaketi ve yumuşaklığı, sevgi ve saygıyı elden bırakmayın. O'ndan isterken de neyi, nasıl isteyeceğinizi bilin ki, isteğinize vâsıl olabilesiniz.

Öyleyse bu bilinç, ibadetlerinden diğer insanlarla olan ilişkilerine kadar kulun bütün hayatını kuşatıyor. Nitekim Allah'a en yakın bulunduğumuz anlar olan ibadetler esnasında, belki farkında olmadan, O'nun isimlerini teneffüs ediyoruz:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ هُوَ السَّلَامُ فَإِذَا قَعَدَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَقُلْ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ فَإِذَا قُلْتُمْ ذَلِكَ فَقَدْ سَلَّمْتُمْ عَلَى كُلِّ عَبْدٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

*“Selâm (Esenlik veren), bizzat Allah'ın kendisidir. Onun için namazda oturduğunuz vakit Tahiyyât'ı okuyun. Tahiyyât'ın sonundaki 'Selâm bize ve Allah'ın salih kullarına olsun.' kısmını okuduğunuzda yerde ve gökte bulunan bütün varlıkları selâmlamış olursunuz...”*[22]

---

[19] Müslim, Îmân, 147.
[20] Tirmizî, Edeb, 41.
[21] İbn Hanbel, I, 112.
[22] İbn Hanbel, I, 411.

Demek ki insan, her gün namazlarında defalarca okuduğu Tahiyyât sayesinde hem esenlik veren Selâm'ı, hem de bütün yaratılmışları selâmlamış oluyor.

İnsanî ilişkilerimizin derinliğinde de Rabbimizin izlerine rastlıyoruz. Nitekim O, can bağımız, kan bağımız olan akrabalarımızın haklarına riayet konusunda da bize ışık oluyor ve bir başka ismine işaretle Resûlullah'ın dilinden bir kudsî hadiste şöyle buyuruyor:

أَنَا الرَّحْمَنُ وَهِيَ الرَّحِمُ شَقَقْتُ لَهَا اسْمًا مِنَ اسْمِي مَنْ وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَهَا بَتَتُّهُ

*"Ben Rahmân'ım, akrabalık bağları ise rahim adını taşır. Ona kendi isimlerimden birini verdim. Kim bu bağlara riayet edip gereğini yaparsa, ben de o kişiyle aramdaki bağlara riayet ederim. Kim de bu bağları koparırsa, ben de onunla olan bağımı koparırım."*[23]

Sonsuz Hikmet Sahibi'nin isimlerinden birinin tecelligâhı olması da gösteriyor ki, en yakınımızdan başlamak üzere toplumun tamamına karşı yerine getirmemiz gereken vazifelerimizde de ilâhî bir boyut saklı duruyor.

Şu hâlde hiç ummadığımız, aklımızdan geçirmediğimiz yerde ve zamanda O bizimledir. Gerçekten görmek için bakarsak, her güzelin, her doğrunun, her kemalin yanı başında O'nun izlerini bulmamız; dosta karşı dostumuz, külfete karşı yardımcımız olduğunu fark etmemiz mümkündür. Bize gösterdiği bu ilgi ve sevgiyi karşılıksız bırakmak, Gerçek Dost'a karşı büyük bir hak bilmezlik ve nankörlük olmaz mı? Öyleyse Allah'ın isimlerini ve sıfatlarını bildiren Tirmizî rivayetini[31] bu bilinçle yeniden okuyalım:

1. Allah: O vardır. O'ndan başka da ilâh yoktur.
2. er-Rahmân: Dünyada bütün mahlûkata merhamet ve ihsan eder.
3. er-Rahîm: Âhirette sadece müminlere merhamet ve ihsan eder.
4. el-Melik: Mülkün ve varlığın sahibi O'dur.
5. el-Kuddûs: Her türlü eksiklik ve kusurdan münezzehtir.
6. es-Selâm: Esenlik sahibidir, esenlik verendir, selâmete ulaştırandır.
7. el-Mü'min: Güven veren, emin kılan, koruyan, iman nurunu verendir.
8. el-Müheymin: Her şeyi görüp gözeten, her varlığın yaptıklarından haberdar olandır.
9. el-Azîz: İzzet sahibi, her şeye galip olan, karşı gelinemeyendir.
10. el-Cebbâr: Azamet ve kudret sahibidir. Dilediğini yapar ve yaptırır.
11. el-Mütekebbir: Büyüklükte eşi ve benzeri yoktur.

---

[23] Ebû Dâvûd, Zekât, 45.

12. el-Hâlık: Yaratan, yoktan var edendir.
13. el-Bâri: Her şeyi kusursuz ve ahenkli yaratandır.
14. el-Musavvir: Varlıklara şekil ve suret verendir.
15. el-Gaffâr: Günahları çok bağışlayandır.
16. el-Kahhâr: Mağlûb olmayan tek galiptir.
17. el-Vehhâb: Karşılıksız nimetler verir.
18. er-Rezzâk: Her varlığın rızkını verir.
19. el-Fettâh: Her türlü sıkıntıları giderir.
20. el-Alîm: Gizli, açık, geçmiş, gelecek, her şeyi bilir.
21. el-Kâbıd: Dilediğinin rızkını daraltır; ruhları alır.
22. el-Bâsıt: Dilediğinin rızkını genişletir; ruhları bedenlerine yayar ve huzura erdirir.
23. el-Hâfıd: Hak edenleri alçaltıp zillete düşürür.
24. er-Râfi': Hak edenlere şeref verip yükseltir.
25. el-Muizz: Dilediğini yüceltip aziz eder.
26. el-Müzilz: Dilediğini zillete düşürüp rezil eder.
27. es-Semî': Her şeyi işitir, duaları kabul eder.
28. el-Basîr: Gizli açık, her şeyi görür.
29. el-Hakem: Mutlak hâkim, hikmet sahibidir.
30. el-Adl: Mutlak adalet sahibidir, adaletin ta kendisidir; aşırılığa meyletmeyendir.
31. el-Latîf: Lütuf ve ihsan sahibidir.
32. el-Habîr: Her şeyden haberdardır.
33. el-Halîm: Cezalandırmada acele etmez, hilm sahibidir.
34. el-Azîm: Pek büyük ve yücedir.
35. el-Gafûr: Mağfireti boldur.
36. eş-Şekûr: Az amele çok sevap verir.
37. el-Alî: Yüceler yücesidir.
38. el-Kebîr: Büyüklükte benzeri yoktur.
39. el-Hafîz: Koruyucu olandır.
40. el-Mukît: Rızıkları yaratandır.
41. el-Hasîb: Kulların hesabını en güzel ve çabuk şekilde görür.
42. el-Celîl: Celâl ve azamet sahibidir.
43. el-Kerîm: Keremi, ikramı ve ihsanı boldur.
44. er-Rakîb: Her işi, her varlığı, her an gözetir, murakabe eder.
45. el-Mücîb: Duaları işitir, kabul eder.
46. el-Vâsi': Rahmeti, kudreti ve ilmi her şeyi kuşatır.
47. el-Hakîm: Her işi hikmetlidir.
48. el-Vedûd: Sever, sevilmeye lâyıktır.
49. el-Mecîd: Şerefi üstün, nimeti sonsuzdur.

50. el-Bâis: Öldükten sonra tekrar diriltir.
51. eş-Şehîd: Her şeyi gözler ve bilir
52. el-Hakk: Varlığı ve ulûhiyeti hak ve gerçektir.
53. el-Vekîl: Kendisine güvenilir ve dayanılır.
54. el-Kavî: Kuvvet ve kudret sahibidir.
55. el-Metîn: Her şeye gücü yeter.
56. el-Velî: Müminlere dost ve yardımcıdır.
57. el-Hamîd: Övülmeye lâyıktır.
58. el-Muhsî: Varlığı bütün ayrıntılarıyla bilir.
59. el-Mübdî: İlk ve örneksiz yaratandır.
60. el-Muîd: Öldürüp tekrar diriltendir.
61. el-Muhyî: Yarattıklarına hayat ve can verendir.
62. el-Mümît: Her canlıya ölümü tattırır.
63. el-Hayy: Ezelî ve ebedî bir hayat ile diridir.
64. el-Kayyûm: Her şeyin varlığı kendisine bağlıdır ve kâinatı idare edendir.
65. el-Vâcid: Hiçbir şey kendisine gizli kalmaz.
66. el-Mâcid: Kadri ve şanı büyüktür.
67. el-Vâhid: Bir ve tektir.
68. es-Samed: Hiçbir şeye ihtiyacı yoktur ve herkes ona muhtaçtır.
69. el-Kâdir: Kudretlidir, her şeye gücü yeter.
70. el-Muktedir: Varlık üzerinde dilediği gibi tasarruf eder, kudret sahibidir.
71. el-Mukaddim: Dilediğini öne geçirir.
72. el-Muahhir: Dilediğini sona bırakır.
73. el-Evvel: Varlığının başlangıcı yoktur.
74. el-Âhir: Varlığının sonu yoktur.
75. ez-Zâhir: Varlığı ve birliği açık ve âşikârdır.
76. el-Bâtın: Görülmesi ve mahiyetinin bilinmesi açısından gizlidir.
77. el-Vâlî: Bütün kâinatı sevk ve idare eder.
78. el-Müteâlî: Son derece yüce ve aşkındır.
79. el-Berr: İyilik ve ihsanı boldur.
80. et-Tevvâb: Tevbeleri çokça kabul eder.
81. el-Müntekim: Suçlulara cezalarını verir, mağdurların intikamını alır.
82. el-Afüv: Affı boldur, günahları bağışlar.
83. er-Raûf: Pek şefkatlidir.
84. Mâlikü'l-mülk: Mülkün tek gerçek sahibidir.
85. Zü'l-celâli ve'l-ikrâm: Celâl (azamet) ve ikram sahibidir.
86. el-Muksit: Adaletle hükmeder.

87. el-Câmi': Toplayıp düzenler, kıyamet günü hesaba çekmek için mahlûkatı bir araya toplar.
88. el-Ganî: Her şeyden müstağnidir.
89. el-Muğnî: İhtiyaç giderir ve zengin eder.
90. el-Mâni': Dilemediği şeye mani olur; istemediği şeyin önünde aşılmaz engel O'dur.
91. ed-Dârr: Zarar ve elem verir.
92. en-Nâfi': Fayda ve yarar verir.
93. en-Nûr: Varlığı nurlandırır, nurun kaynağıdır.
94. el-Hâdî: Hidayete erdirir.
95. el-Bedî': Sanatkârane ve eşsiz, benzersiz yaratır.
96. el-Bâkî: Varlığının sonu yoktur.
97. el-Vâris: Her şeyin asıl sahibidir.
98. er-Reşîd: İrşad edicidir.
99. es-Sabûr: Çok sabırlıdır.